

УДК 347.77/78(477)

Д. Позова,кандидат юридичних наук,
молодший науковий співробітник науково-дослідної частини
Національного університету «Одеська юридична академія»

УМОВИ ОНЛАЙН-ЛІЦЕНЗУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

В умовах становлення й розвитку інформаційного суспільства та стрімкого розвитку цифрових технологій мережа Інтернет як найбільша телекомунікаційна мережа у світі стала провідною платформою для розповсюдження різноманітних об'єктів права інтелектуальної власності: літературних, художніх, музичних, аудіовізуальних творів, програмного забезпечення, баз даних тощо. З одного боку, такі властивості Всесвітньої мережі, як глобальність та універсальність, сприяють популяризації й поширенню результатів творчої інтелектуальної діяльності серед широких верств населення різних країн, створюючи єдиний інформаційний простір без кордонів. З іншого боку, зазначені властивості й особливості цифрового середовища зумовлюють необхідність пристосування до них механізмів ліцензування, підвищення їх ефективності задля створення надійного ринку та забезпечення балансу інтересів правовласників та онлайн-користувачів.

Аналізуючи сучасний стан вивчення проблеми онлайн-ліцензування використання об'єктів права інтелектуальної власності, можна дійти висновку про те, що спеціальні комплексні дослідження в цій сфері вітчизняними вченими не проводились. Публічним ліцензіям на використання об'єктів авторського й суміжних прав у цифровому середовищі приділено увагу в монографії О.В. Жилінкової [1]. Крім того, питання, пов'язані з використанням вільних публічних ліцензій, також порушувались у публікаціях В.М. Троцької, М.В. Наумка, О.А. Рассомахіної, М.І. Шаповала та

інших авторів. Унаслідок недостатнього ступеня розробки окресленої проблематики подальшого вивчення потребує низка питань теоретичного й практичного характеру, пов'язаних із визначенням умов онлайн-ліцензування щодо використання різних груп об'єктів права інтелектуальної власності.

Тому метою статті є спроба проаналізувати та узагальнити існуючі умови онлайн-ліцензування об'єктів права інтелектуальної власності, залучених до мережі Інтернет в оцифрованому вигляді.

Як відомо, стрімкий розвиток мережі Інтернет загострив проблему контрафакції, створивши для порушників права інтелектуальної власності додаткові й спрощені канали в кіберпросторі для просування, відтворення, реклами, пропозиції, продажу та іншим чином розповсюдження контрафактних примірників творів, продукції споживачам. Важливу роль у боротьбі з порушеннями прав інтелектуальної власності в цифровому середовищі відіграє запровадження доступних, зрозумілих та ефективних механізмів онлайн-ліцензування, що у свою чергу сприятиме зростанню легальних онлайн-сервісів та електронних ресурсів, які пропонують доступ користувачам до охоронюваних законом об'єктів авторського права й суміжних прав (сервіси зі скачування музики, сервіси потокової музики, електронні бібліотеки, медіатеки тощо).

Варто зазначити, що донині в Україні відсутнє правове регулювання особливостей надання дозволу на використання об'єкта права інтелектуальної

власності в мережі Інтернет. Базовий Закон України «Про авторське право і суміжні права» з-поміж наведеного переліку можливих способів опублікування й розповсюдження твору, фонограми, відеограми містить вказівку на надання доступу до них через електронні системи інформації таким чином, що будь-яка особа може його отримати з будь-якого місця та в будь-який час за власним вибором. Дозволяти чи забороняти використання відповідного об'єкта тим або іншим способом третіми особами – виключне право суб'єкта авторських і суміжних прав на нього.

Реалізація виключного права розповсюдження об'єктом права інтелектуальної власності опосередковується укладенням одного з передбачених главою 75 Цивільного кодексу України договорів, у тому числі шляхом видачі ліцензії. Задля правомірного використання об'єктів авторських і суміжних прав онлайн необхідно отримати ліцензію на кожний спосіб їх онлайн-використання. При цьому найбільші труднощі з онлайн-ліцензування викликають музичні твори з огляду на багатосуб'єктний склад правовласників (автори тексту пісень, композитори, виконавці, виробники фонограм). Так, наприклад, з позиції дотримання авторських прав на музичний твір необхідно одержати дозвіл від автора слів і композитора на відтворення твору, публічне сповіщення (доведення до загального відома) твору, у тому числі на подання твору до загального відома публіки таким чином, що її представники можуть здійснити доступ із будь-якого місця й у будь-який час за їх власним вибором. Під відтворенням Закон України «Про авторське право і суміжні права» розуміє виготовлення одного чи більше примірників твору, відеограми, фонограми в будь-якій матеріальній формі, а також їх запис для тимчасового чи постійного зберігання в електронній (у тому числі цифровій), оптичній або іншій формі, яку може зчитувати комп'ютер. Мінімальні ставки винагороди за використання об'єктів автор-

ського й суміжних прав, у тому числі в разі їх публічного сповіщення через мережу Інтернет, визначено Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження розміру, порядку та умов виплати винагороди (роялті) за комерційне використання опублікованих з комерційною метою фонограм, відеограм, їх примірників та зафіксованих у них виконань» від 18 січня 2003 р. № 71 та Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження мінімальних ставок винагороди (роялті) за використання об'єктів авторського права і суміжних прав» від 18 січня 2003 р. № 72.

Відсутність законодавчого врегулювання давно назрілого питання на ринку цифрового розповсюдження об'єктів права інтелектуальної власності частково пояснюється екстериторіальним характером самої мережі та досі не вирішеними питаннями щодо можливих і допустимих меж урегулювання цієї сфери в масштабах усєї мережі, а також характеру й належних суб'єктів такого врегулювання. Наразі міжнародно-правове регулювання відносин у мережі Інтернет здійснюється через засоби так званого м'якого права у вигляді різноманітних рекомендацій, резолюцій і декларацій, що видаються міжнародними організаціями (Міжнародним союзом електрозв'язку, Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, Організацією Об'єднаних Націй, ЮНЕСКО, Радою Європи, Інтернет-корпорацією з присвоєння імен та номерів тощо). Положення таких документів формально не є обов'язковими, і їх дотримання з боку держав ґрунтується виключно на авторитеті тих суб'єктів, які їх приймають. Поряд із міжнародно-правовим регулюванням на рівні національного законодавства підлягають регламентації об'єкти фізичного рівня інфраструктури мережі Інтернет, а також деякі відносини, що виникають у зв'язку з її використанням.

Повертаючись до стану питання щодо використання об'єктів права інтелектуальної власності в цифровому середови-

щі в Україні, зазначимо, що відповідні прогалини законодавчого регулювання зумовили розробку Державною службою інтелектуальної власності України деяких рекомендацій щодо онлайн-ліцензування та, зокрема, щодо застосування вільних публічних ліцензій на використання об'єктів авторського права й суміжних прав [1; 2]. Попри використання терміна «онлайн-ліцензування», зазначені документи не містять його визначення. На нашу думку, онлайн-ліцензування варто визначати як засіб регулювання договірних відносин щодо використання об'єктів права інтелектуальної власності в мережі Інтернет, спрямований на забезпечення правомірного використання відповідних об'єктів у цифровому середовищі, дотримання балансу інтересів правовласників, контент-провайдерів та інтернет-користувачів. Інакше кажучи, онлайн-ліцензування – це механізм надання правоволодільцями дозволу на використання належних їм об'єктів права інтелектуальної власності, залучених до мережі Інтернет в оцифрованому вигляді.

З-поміж основних заходів, запропонованих для впорядкування ринку цифрового розповсюдження об'єктів права інтелектуальної власності в Інтернеті, у згаданих вище рекомендаціях вказані такі:

- створення правовласниками або уповноваженими ними організаціями чи іншими суб'єктами (провайдерами, користувачами) реєстру правовласників, об'єктів та умов онлайн-ліцензування;

- посилення ролі організацій колективного управління;

- забезпечення правовласникам можливості передачі належних їм інтернет-прав (або будь-якого з них) у багатотериторіальне управління цими правами будь-якій організації колективного управління незалежно від країни місця проживання або національності організації чи власника прав [1].

Питання багатотериторіального управління виключними правами

суб'єктів авторського права й суміжних прав уже давно стало предметом дискусій з огляду на потреби постійно зростаючого онлайн-ринку та відповідні незручності під час створення й функціонування онлайн-ресурсів із легальним контентом. Як справедливо зазначається в літературі, розуміння терміна «ринок» у контексті економічних інтернет-параметрів сильно змінилось. Розширення інформаційних технологій впливає на усталені традиції торгівлі, криза посилює розвиток «реального» дрібного й середнього підприємництва, змусила шукати більш вигідні бізнес-стратегії, одна з яких – бізнес через Інтернет [3].

Першочергово проблема постала в Європейському Союзі з огляду на необхідність забезпечення функціонування єдиного європейського ринку та доступу до нього споживачів з усіх країн-членів на рівних умовах як однієї з провідних засад і мети заснування Співтовариства. Це зумовило ухвалення Європейською Комісією Рекомендацій № 2005/737/ЄС від 18 травня 2005 р. щодо колективного трансграничного управління авторськими та суміжними правами для легальних музичних онлайн-сервісів [4], проте вони виявились недостатніми для забезпечення широкого запровадження системи багатотериторіального управління. У зв'язку із цим Європейським Парламентом та Радою Європейського Союзу було прийнято Директиву № 2014/26/ЄС від 26 лютого 2014 р. про колективне управління авторськими й суміжними правами та багатотериторіальне ліцензування прав на музичні твори для онлайн-використання на внутрішньому ринку [5]. Зазначеною директивою сформульовано вимоги, яких мають дотримуватись організації колективного управління для здійснення належного управління авторськими й суміжними правами, а також вимоги щодо багатотериторіального ліцензування зазначеними організаціями прав авторів на музичні твори, які призначені для використання онлайн. Як було

зазначено Європейською Комісією, однією із цілей прийняття Директиви № 2014/26/ЄС є розширення легальної пропозиції онлайн-музики [6].

З огляду на транскордонний характер кіберпростору та необхідність задоволення попиту на легальний цифровий контент для інноваційних бізнес-моделей запровадження багатотериторіальних ліцензій видається неминучим. Звісно, в ідеалі мова повинна йти про створення на ґрунті певної міжнародної некомерційної організації інтегрованої бази даних, яка об'єднувала б репертуар різних національних організацій колективного управління та мала б повноваження на видачу багатотериторіальних ліцензій принаймні на право публічного сповіщення й інші способи онлайн-використання об'єктів права інтелектуальної власності. Проте, як показує практика, досі подібні спроби не завершувались успіхом. Як приклад можна навести створене в 2000 р. завдяки об'єднаним зусиллям таких національних організацій колективного управління, як Buma/Stemra (Голландія), ASCAP (США), PRS for music (Великобританія) та SOCAN (Канада), сумісне підприємство International Music Joint Venture (IMJV), метою якого було забезпечення ефективною й низьковартісною системою управління авторськими правами в цифрову епоху. У 2011 р. Всесвітня організація інтелектуальної власності також зробила спробу запустити проект зі створення міжнародної бази даних музичних творів International Music Registry (IMR), проте, незважаючи на, здавалося б, великі перспективи, у підсумку проект не отримав подальшого розвитку. Створення альтернативної та більш всеосяжної бази даних також було метою групи представників музичної індустрії, у тому числі низки європейських та американських організацій колектив-

ного управління, які об'єднали зусилля навколо проекту єдиного міжнародного каталогу музичних творів – Global Repertoire Database (GRD), започаткованого в 2008 р. Проте й він не був реалізований повністю через залишення проекту низкою організацій колективного управління та припинення фінансування з їхнього боку [7].

Зрозуміло, що труднощі впровадження в життя ідеї глобального ліцензування пов'язані насамперед із технологічними та фінансовими аспектами. Окрім необхідності запровадження принципу багатотериторіального управління інтернет-правами, сам процес видачі ліцензій на використання об'єктів права інтелектуальної власності в цифровому середовищі потребує автоматизації. Це дасть змогу зменшити витрати часу й інших ресурсів та здешевити таким чином вартість послуг, а також забезпечить оперативну обробку численних запитів. Як справедливо зазначається, схема цифрового ліцензування повинна включати розробку технологічних методів додавання до цифрового контенту відомостей про авторів, їхніх агентів, умови надання ліцензії та використання матеріалів (метадані), створення онлайн-баз даних контенту, можливостей автоматичного обміну інформацією та отримання ліцензій [8].

Що стосується автоматичного процесу видачі ліцензій на використання об'єктів права інтелектуальної власності, то такий механізм уже давно використовується низкою організацій і сервісів щодо окремих груп охоронюваних об'єктів. Так, наприклад, за допомогою деяких сервісів можна отримати так звані механічні ліцензії¹ на відтворення й розповсюдження музичних композицій. Така ліцензія може бути надана тільки в тому разі, якщо суб'єкт авторських прав на твір реалізував своє виключне право першої

¹ Термін «механічні ліцензії» походить від поняття «механічні права», яке зазвичай застосовується в зарубіжній доктрині на позначення права на відтворення музичного твору у формі запису будь-яким механічним способом на фізичних носіях (CD, DVD, касетах, платівках тощо) або в цифровому форматі за допомогою різних електронних засобів. Права на механічне відтворення дають змогу записати кавер-версію пісні, тобто власну версію раніше випущеної чужої композиції, а також семплувати певні частини оригінальної композиції.

публікації, інакше надання такого дозволу має бути зумовлене договором із правовласником. Як правило, механічні ліцензії видаються окремо на кожний вид конфігурації медіа, наприклад, на здійснення запису на фізичному носії (на компакт-диску чи платівці) та на здійснення запису в цифровому форматі. Законодавством низки країн, зокрема США, Швейцарії, Японії, Ірландії, Індії, передбачено видачу обов'язкових, або примусових, ліцензій на механічне відтворення, тобто без необхідності отримання згоди правовласника, проте з виплатою йому винагороди.

Послуги з оформлення механічних ліцензій онлайн із подальшим розподілом сум винагород на користь авторів та/або композиторів надає, наприклад, американська агенція з управління механічними правами *Harry Fox Agency (HFA)*. При цьому використовується онлайн-інструмент із ліцензування *Songfile®*, який дає користувачам змогу здійснити пошук у понадмільйонному каталозі пісень та замовити відповідну ліцензію для відтворення музичної композиції у вигляді запису на фізичному носії (CD, касеті, грамплатівці), задля постійного цифрового завантаження, рінгтонів чи інтерактивного потокового розповсюдження. У разі відтворення на фізичному носії ліцензія не має визначеного строку дії, у решті випадків вона є дійсною впродовж одного року. З огляду на територіальний принцип дії авторських прав такі механічні ліцензії видаються на відтворення композицій (пісень) у формі звукозаписів для їх виготовлення й розповсюдження на території США. Водночас цікаво, що іноземні ліцензіати – виробники музичних репродукцій можуть отримати механічну ліцензію на розповсюдження на території США здійсненої репродукції в цифровому форматі незалежно від країни місцезнаходження комп'ютера/сервера передачі цих цифрових репродукцій. Для розповсюдження відповід-

них репродукцій на фізичних носіях на території США, якщо вони виготовлені поза межами країни, вимагається оформлення ліцензії на імпорт [9].

Онлайн-ліцензування подекуди застосовується для видачі ліцензій на право публічного виконання музичних творів недраматичного характеру. Таку практику було запроваджено, зокрема, Американським товариством композиторів, авторів та видавників *ASCAP* та агентством *Broadcast Music Incorporated (BMI)*. У такий спосіб передбачено можливість придбання ліцензії через Інтернет для використання в роботі танцювальних шкіл, розважальних закладів, цифрових сервісів, веб-сайтів і мобільних додатків, подкастів, інтернет-радіо, онлайн-ових радіостанцій, потокового віщання тощо. Крім того, послуги з надання ліцензій онлайн надають низка звукозаписуючих компаній відповідно до представленого ними репертуару (наприклад, сервіс *Magnatune*²).

Ліцензування в режимі реального часу через Інтернет застосовується також щодо інших охоронюваних об'єктів авторського права: зображень, відео, друкованих творів тощо. Некомерційною організацією *Copyright Clearance Center (CCC)* розроблено транскордонний сервіс із ліцензування цифрових прав та прав на передрук *RightsLink*. Останній дає змогу видавникам та контент-провайдерам пропонувати онлайн свої авторські матеріали (статті, зображення, мобільний і медіа-контент), миттєво надаючи дозвіл і замовлений контент, забезпечуючи при цьому безпеку та надаючи змогу відстежувати використання контенту [10].

Крім того, говорячи про доступні механізми онлайн-ліцензування, не можна оминати увагою так звані вільні ліцензії, поява яких пов'язується насамперед із соціальним рухом за вільне програмне забезпечення, який зародився в 1980-х рр. завдяки Фон-

² Music Licensing at Magnatune [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://magnatune.com/info/licensing>.

ду вільного програмного забезпечення (FSF), метою якого є забезпечення свободи для користувачів комп'ютерів шляхом сприяння розвитку та використанню вільного програмного забезпечення й документації, що пов'язується насамперед із проектом GNU (вільна операційна система). При цьому було сформульовано базове поняття «вільна програма», яке включає в себе такі складники: свободу виконувати програму будь-яким чином у будь-яких цілях; свободу вивчати роботу програми та модифікувати програму, у тому числі фактичне використання зміненої версії для власних обчислень; свободу передавати копії програми; свободу передавати копії своїх змінених версій іншим особам [11]. У межах зазначеного проекту було розроблено декілька видів ліцензій вільних програм: стандартну публічну ліцензію GNU (GPL), меншу стандартну публічну ліцензію GNU (LGPL), стандартну публічну ліцензію GNU Affero (AGPL), ліцензію вільної документації GNU (FDL) тощо. Остання дає змогу використовувати різні інструкції, керівництва та інші документи, які супроводжують розроблення комп'ютерних програм. Для використання відповідної ліцензії необхідно скопіювати її текст і помістити у вихідний файл. Задля інформування інших осіб про випуск та розповсюдження програми на умовах певної ліцензії передбачено можливість використання відповідних логотипів.

Крім того, існують також інші ліцензії, спрямовані на забезпечення вільного використання не лише комп'ютерних програм, а й інших охоронюваних об'єктів авторського права, наприклад: Artistic Public License (зазвичай використовується щодо комп'ютерних шрифтів), Open Database License (для баз даних), Design Science License (для даних загального характеру), Free Art License (для творів мистецтва, художніх творів тощо) [12]. Так, ліцензія Free Art License [13] може бути використана щодо творів, зображень, звуків та інших охоронюваних об'єктів як у

цифровій, так і в матеріальній формі, надаючи право вільно їх копіювати, поширювати й трансформувати, не порушуючи при цьому авторські права. За її умовами ліцензіат має право поширювати копії твору як у зміненому, так і в незміненому вигляді, у будь-якій формі та місці, за плату чи безоплатно. Однак при цьому має бути дотримано низки умов, а саме: текст зазначеної ліцензії без будь-яких змін має бути прикріплений до копії твору або має бути чітко зазначено, де можна ознайомитись із ліцензією; одержувачу має бути повідомлено ім'я автора оригіналу, у тому числі ім'я особи, яка внесла зміни (модифікації) до твору; одержувачу також має бути повідомлено, де можна здійснити доступ до оригіналів твору, як первинних, так і наступних. Такі ж вимоги висуваються до ліцензіата, який здійснює поширення змінених копій. При цьому має зазначитись, що твір було змінено (за можливості також окреслено, якого характеру зміни було зроблено), сама ж створена робота має поширюватись на умовах такої ж ліцензії або будь-якої іншої сумісної з нею ліцензії. Додержання цих умов гарантує ліцензіату право вносити зміни до твору [13].

Спрощують обіг об'єктів права інтелектуальної власності ліцензії групи Creative Commons, які визначаються з-поміж інших універсальністю об'єктів ліцензування. Ці ліцензії, як і інші вільні ліцензії, потребують зазначення імені автора під час використання й розповсюдження твору. При цьому з огляду на розроблені прихильниками концепції вільного контенту критерії поняття «вільна програма» лише дві ліцензії Creative Commons – Commons Attribution та Creative Commons Attribution ShareAlike – відповідають їм, у зв'язку із чим їх зазвичай відносять до категорії вільних ліцензій. Зокрема, ними передбачається можливість створення похідних творів і їх розповсюдження на таких же умовах [14].

Відповідно до вже згадуваних рекомендацій Державної служби інтелек-

туальної власності України щодо застосування вільних публічних ліцензій на використання об'єктів авторського права й суміжних прав вільна публічна ліцензія визначається як загальнодоступний договір приєднання, що надає особі, яка приєдналась до такого договору, безоплатний дозвіл на використання об'єкта авторського права та/або суміжних прав певними способами на умовах, визначених ліцензією [2]. У цілому вільні публічні ліцензії містять схожі умови, основними з яких є дозвіл на вільне використання та розповсюдження твору, його творчу переробку, тобто створення на його ґрунті похідних робіт (адаптацій, аранжувань, модифікацій, перекладів, реміксів тощо), з подальшим їх розповсюдженням на тих же умовах або на умовах інших сумісних ліцензій. Перелік таких сумісних ліцензій складається відповідними організаціями, які займаються просуванням і впровадженням ідеї Copyleft, сутність якої полягає в збереженні за авторами лише особистих немайнових прав та забезпеченні в такий спосіб вільного використання творів. Зазвичай вільні ліцензії не містять вказівку на територію, на яку поширюється їхня дія, що насамперед відповідає транскордонності просторів Інтернету.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що особливості функціонування мережі Інтернет та властивості цифрового середовища зумовлюють необхідність пошуку шляхів пристосування офлайн-механізмів ліцензування до потреб цифрового ринку та переведення їх у режим реального часу. Крім того, з огляду на екстериторіальний характер самої мережі та переважно територіальний принцип дії майнових прав інтелектуальної власності єдиним і своєрідним компромісом виступає запровадження системи їх багатотериторіального управління й ліцензування. Такі тенденції вже намітились і впроваджуються на регіональних рівнях, тому відповідний досвід потребує подальшого вивчення й узагальнення. Сам механізм онлайн-ліцензування можна розуміти подвійно: як

такий, що стосується надання дозволів на використання й поширення об'єктів права інтелектуальної власності в цифровому середовищі мережі Інтернет, та такий, що здійснюється в автоматизованому режимі онлайн. Невід'ємну частину механізму онлайн-ліцензування становлять вільні публічні ліцензії, які відкривають значні перспективи та можливості в створенні легального цифрового середовища.

Ключові слова: об'єкти права інтелектуальної власності, онлайн-ліцензування, багатотериторіальне управління, вільні публічні ліцензії, цифрове середовище.

Статтю присвячено дослідженню проблеми онлайн-ліцензування об'єктів права інтелектуальної власності. Розглядаються існуючі умови та відповідні механізми видачі ліцензій на використання об'єктів права інтелектуальної власності в мережі Інтернет.

Статья посвящена исследованию проблемы онлайн-лицензирования объектов права интеллектуальной собственности. Рассматриваются существующие условия и соответствующие механизмы выдачи лицензий на использование объектов права интеллектуальной собственности в сети Интернет.

The article is dedicated to the problem of online licensing of intellectual property. Existing conditions and appropriate mechanisms for issuing licenses for the use of intellectual property on the Internet are examined.

Література

1. Рекомендації щодо онлайн-ліцензування / Державна служба інтелектуальної власності України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sips.gov.ua/ua/reconlinelits.html>.

2. Рекомендації щодо застосування вільних публічних ліцензій на використання об'єктів авторського права і суміжних прав / Державна служба інтелектуальної власності України [Електронний ресурс]. –

Режим доступу : <http://sips.gov.ua/ua/rescivilnihpublits.html>.

3. Братусь Д.В. Защита авторских прав в цифровую эпоху / Д.В. Братусь // Вопросы российской юстиции. – 2015. – № 2(2). – С. 23–27.

4. Commission Recommendation of 18 May 2005 on collective cross-border management of copyright and related rights for legitimate online music services № 2005/737/EC (Text with EEA relevance) [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32005H0737>.

5. Directive 2014/26/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on collective management of copyright and related rights and multi-territorial licensing of rights in musical works for online use in the internal market [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:084:0072:0098:EN:PDF>.

6. Proposed Directive on collective management of copyright and related rights and multi-territorial licensing – frequently asked questions (July 7, 2012) [Электронный ресурс]. – Режим доступу : http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-545_en.htm.

7. Milosic K. GRD's Failure / К. Milosic // Music Business Journal [Электронный ре-

сурс]. – Режим доступу : <http://www.thembj.org/2015/08/grds-failure>.

8. Тарасов Д.А. Авторитетный обзор перспектив права интеллектуальной собственности в цифровой сфере / Д.А. Тарасов [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://lexdigital.ru/2012/030>.

9. The Harry Fox Agency (HFA) – Frequently Asked Questions [Электронный ресурс]. – Режим доступу : https://www.harryfox.com/find_out/faq.php.

10. RightsLink for Permissions / Copyright Clearance Center [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://www.copyright.com/rightsholders/rightslink-permissions>.

11. What is free software? The Free Software Definition / GNU Operating System [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <https://www.gnu.org/philosophy/free-sw.en.html>.

12. Various Licenses and Comments about Them / GNU Operating System [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <https://www.gnu.org/licenses/license-list.en.html>.

13. Free Art License 1.3 / Copyleft Attitude License Art Libre [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://artlibre.org/licence/lal/en>.

14. Creative Commons [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <https://creativecommons.org/licenses/?lang=en>.

